

leta 1515. Podoba je torej jako stara, a kljub temu dobro ohranjena. Soba, v kateri je postavljena na ogled, ni nikoli brez varha, kajti za sliko so morali plačati dvajset tisoč zlatov.

Ne bom našteval na dolgo in široko drugih slik, katerih visi na stotine po stenah. Tu so zastopani Paolo Veronese, Correggio, Tizian, Palma Vecchio, Carlo Dolci, Cima da Conegliano, Murillo, Claude Lorrain, Jakob van Ruisdael, Jan van Eyck, Rembrandt, Rubens, A. Dürer i t. d.

V nekaterih sobanah so bili slikarji in slikarice pri delu ter so kot verni učenci izkušali posnemati poteze starih mojstrov. Ustavil sem se za par minut poleg neke

gospice, ki je slikala po Murillovem originalu „Smrt sv. Klare“. Ta si je postavila torej za vzor slavnega Španca, ki se prišteva največjim slikarjem, kar jih je bilo do sedaj na svetu! Ali bo mogla izraziti preprostost in pobožnost, ki veje iz njegovih proizvodov? Ves drugačen predmet si je izbral bolj postaren gospod, ki sem ga dobil v drugi sobani. Pred seboj je imel že skoro izgotovljen posnetek Ticianove slike: „Farizeji kažejo Kristusu denar“. Možu sem čital veselje na obrazu, ko je dostavljal s čopičem zadnje popravke. Bržkone je mislil, da ni velikega razločka med Ticianovim izvirnikom in med njegovo kopijo...

(DALJE.)

SLOVENSKA.

Anton Knezova knjižnica. Izdaja „Slovenska Matica“. XII. zvezek. Uredil Fr. Levec. Letošnji zvezek prinaša tri povesti.

Ivan Cankar je postal sarkastičen satirik. Izpčetka sentimentalni sanjar se je vedno bolj zagledal v oholost in hinavščino življenja, ki jo je začel zdaj bičati v alegoričnih spisih. „Potepuh Marko in kralj Matjaž“ je taka alegorija, ki razkriva slabosti slovenskega naroda. Cankar je iz Slovenca naredil potepuha, ki se mu sreča vedno ponuja in mu daje priložnost, da bi si z delavno roko in pametnim gospodarstvom opomogel, a potepuh Marko vse zapije in prespi. Dobra duša je, močan in ne preveč neumen, tudi ni tak revež, da ne bi imel kaj vzeti v roke, a kadar bi moral prijeti usodo in si jo prikleniti, ga že premoti kaka budalost, da vse zamudi in se klati naprej, kakor izgubljena duša. Cankar je zasnoval to povest kakor nekako veliko alegorijo vse kulturne zgodovine slovenskega kmeta, a njegove poteze so preveč nejasne

in se izgubljajo kakor megle. Vedno hrepenenje po sreči je Cankar izrazil s tako toplimi in pesniškimi besedami, da se semtertje beró njegovi pogovori kakor vzvišene pesmi, in tudi lenobo in neodločnost svojega potepuha je naslikal z veliko dušeslovno fineso. Povzpел se je enkrat celo do velike, pretresljive zgodovinske slike, ko popisuje kmečki upor proti grajščinskemu jarmu — a vse to izzveni v otožnih akordih, kakor daljna pesem, in se zlije v prazno daljo, kakor fatamorgana. Ta narod lenih potepuhov, ki bi le spal, pil in igral na harmoniko, nima pričakovati od sebe ničesa več. Tolaži se s kraljem Matjažem — z „boljšimi časi“, ko ga nekaj reši in dvigne. A kaj bo to in kdaj? On ve le to, da si sam ne bo nikdar opomogel. Cankar pripelje potepuha pred kralja Matjaža. Tam vidi spečo vojsko, vidi otrpnjenega kralja, ki ima priti in osvoboditi svoj narod iz okov njegove lenobe in nemarnosti. A kralj Matjaž spi in bo spal in se ne bo nikdar zbudil...

Do sem je Cankar velik. A veseli konec te žalostne povesti je najžalostnejše, kar je Cankar

napisal: Tudi on ne vé ne leka ne novih potov za svojega potepuha in ga prepusti — ciganom. Tako je torej Cankar slednjič srečno pociganil svojega junaka in v njem tisto ljudstvo, ki ga popisuje tako potepuško. Koliko blestečega talenta je s tem Cankar — pociganil!

Druga povest Cankarjeva: „V mesečini, zgodba iz doline šentflorijanske“, je satira na zunanjo konvencionalno moralo, za katero se skriva pritajena pregreha. Cankarju so najbolj zaničevanja vredni ljudje narodnjaki in rodoljubi, tem hujši, če so slučajno tudi rejeni in čislani kot prvaki. To je Cankarju največja gnusoba, in on se ne more dovolj norčevati iz časti, ki jih vživa ta družba. Kot ideal jim slika neki svet „onstran dobrega in slabega“, kjer se izprehajajo „brez predsodkov“ Cankarjevi eterični vagabundi. Zdi se, da je hotel Cankar napisati dramske prizore, nekako v Shakespearjevem žanru s primesjo demonskega faustovstva, pa mu je nastala fantastična satira meglenih kontur.

Cankar se je navadil, da gleda življenje samo skozi eno prizmo. Strašno zanikarno in obžalovanja vredno se mu zdi to življenje, in najbolj zanikarni so oni, ki mislijo, da je na svetu še kaj pohujšljivega. Zlodej je edini pametni in upoštevanja vredni človek na svetu, in njemu se približujejo v dostojanstvu bolj ali manj potepuhi in lumpje, ki globoko zaničujejo vsakega dostojnega poštenjaka, ki nima luknje v rokavu ali ki celo misli, da mora skrbeti za hišo in družino. Župani, učitelji in dacarji, sploh vsi „boljši ljudje“ — zapomnite si to in vrzite proč rodoljubje, napredek in dostojanstvo ter pojdite k zlodeju in se pociganite! Tako uči Cankar, in on je priznано — „prvi pisatelj slovenski!“ —

Največja krivica se zgodi Kostanjevcu, če se njegova povest natisne takoj za Cankarjevo. Kajti Kostanjevec bi tudi rad tako sataniral kakor Cankar, pa mu zmanjka takoj fantazije in jezik mu nima potrebne prožnosti. Pri Cankarju je vsa moč v fantaziji in čudovito elastičnem izrazu. Kdor tega nima, ga ne more posnemati. Josip Kostanjevec nam je napisal povest „Brez zadnjega poglavja“. Ta pomanjkljivost še ni tako obsodbe vredna, kajti v zadnjem poglavju bi se moral Volec ustreliti. Kupil si je revolver in ga je prinesel k postelji. Pa namestu da bi se ustrelil, hodi rajši vsak dan v gostilno, in ker se gospod Kostanjevec ni mogel odločiti, kaj bi bilo lepše, je pustil Volca, da hodi neodločen med revolverjem in gostilno semtertje.

Pomanjkanje zadnjega poglavja torej ne bi bilo še tako tragično, ako ne bi manjkalo

povesti še marsikaj drugega. Tri povesti so tu tako okorno vtaknjene druga v drugo, da se na vseh koncih vidi, kako jih je moral pisatelj tlačiti, da jih je spravil skup. Kostanjevec čedno piše, a slabo komponira in njegovo obzorje ne presega navadnega malomestnega milieuja.

Dr. E. L.

Beneški trgovec. Poslovenil Oton Zupančič. (Prevodi iz svetovne književnosti. II. zvezek.) Bolj kakor kedaj se pojavlja med nami težnja, da bi si prisvojili najvažnejša dela svetovne literature. To je vsekako vesel pojav. Saj znači vsak tak prevod korak naprej k samostojnosti. Tako nam prinaša leto za letom prestavo tega ali onega znamenitega dela, zlasti pa Shakespeara, ki je tudi pri nas že zastopan z odličnim številom svojih del. Kritika je z nekim tihim zadoščenjem registrovala te prestave. Gledé ocene tega prevoda, ki ga imamo ravnokar v rokah, smo pa že doživeli majhno predigro.

Nas zanima predvsem, da pripoznava g. Zupančič, da je izvršil prvotno prestavo po Schleglu, a da je predelal pozneje svoj prevod po izvirniku, in da torej zahteva, da se njegov prevod smatra in ocenjuje kot prestava iz angleškega. Toda že tukaj hočemo pripomniti, da tisto „predelovanje po izvirniku“ ni bilo prenatanko. Kot glavno hibo tega prevoda smatramo to, da je delal prevajavec vse premalo s slovnico, slovarjem in sploh z znanstvenimi pripomočki, in da se je vse preveč zanašal na dobri instinkt in na fantazijo. Delo je neznanstveno in precej diletantsko; povsod pogrešamo ostro očrtanih misli in le prepogosto zdrkne prestava v parafrazo. Čemu je treba pri slovenski prestavi sploh nemškega medija? Schlegla bi trebalo popolnoma izločiti. Tako pa zveni iz vsakega stiha, iz vsake prispodobe in besedne igre „fini Schleglov diskant“, da govorimo s Heinejem. Včasih seveda se izkuša g. Z. otresti tega vpliva, in takrat se mu bolj ali manj ponesreči.

V naslednjem podajemo nekatere „paberke“, ki smo jih nabrali s Shakespearjevim slovarjem v roki. V oklepajih navajamo Zupančičeve prevode, potem pa jih korigiramo po izvirniku. Naj služijo v dokaz našim trditvam.

Str 7. Sad (potrto): toda sadness znači tukaj otožnost, ki je napram potrtoši širši pojem. Na drugih mestih rabi Shakespeare heaviness kot izraz za Antonijevo duševno stanje. It wearies me (sit sem je), tako rezolutne besede pristojajo slabo duševnemu stanju Antonija, ki se nam kaže tako neodločen in